

TRUBADURZY

Scenariusz lekcji (45 min)

Cele lekcji. Uczeń zna:

- cechy świeckiej monodii trubadurów,
- tematykę i charakterystyczne gatunki pieśni,
- definicje podstawowych pojęć związanych z liryką, m.in. miłość dworna, langue d'oc.

Uczeń potrafi:

- wymienić twórców liryki prowansalskiej,
- dokonać analizy słuchowej przykładów z literatury muzycznej,
- określić znaczenie poezji dla rozwoju muzyki.

Metody pracy:

- prezentacja przykładów muzycznych i materiałów wideo
- drama
- wykład
- pogadanka
- dyskusja.

Przebieg lekcji:

1. Praca w grupach (1 min)

Uczniowie dzielą się na dwuosobowe grupy. Nauczyciel rozdaje karty pracy (zał. 1) i objaśnia pierwsze zadanie, które polega na spisaniu wniosków z analizy słuchowej przykładu muzycznego (obsady wykonawczej, faktury, języka i skojarzeń muzycznych związanych z przedstawionym przykładem).

2. Materiał wideo (3 min)

 Jaufre Rudel – *Lanquan li jorn...* (Pieśń o miłości dalekiej)

<https://www.youtube.com/watch?v=PLVYOMpAzbs> (0:20 – 2:45)

Aby wyświetlić tłumaczenie tekstu utworu, należy otworzyć pierwszy slajd prezentacji multimedialnej.

3. Pogadanka (3 min)

Nauczyciel prosi uczniów o przedstawienie wniosków z analizy. Zadaje pytanie, czy taki utwór mógłby powstać współcześnie. Celem tego pytania jest zwrócenie uwagi na charakterystyczne brzmienie pieśni, które mogłyby być przykładem współczesnej twórczości, np. folkowej. Następnie prosi uczniów o zmianę miejsc w parach, tak aby kolejne zadanie było realizowane w innych grupach.

4. Wykład (2 min)

Nauczyciel pokazuje drugi slajd prezentacji z tematem lekcji. Wyjaśnia, że sztuka trubadurów – jak kwiat bez korzenia – rozkwitła nagle w mocnym słońcu południowej Francji i nagle, po krwawej krucjacie papieża Innocentego III, zgasła. Następnie zadaje pytania kluczowe i zapowiada, że powróci do nich pod koniec zajęć:

- kim byli trubadurzy?
- jakie cechy posiada ich twórczość?
- dlaczego pieśni trubadurów są zjawiskiem szczególnym?

5. Wykład (5 min)

Nauczyciel omawia pochodzenie trubadurów, ich działalność i największych przedstawicieli (slajdy 3–9). Zatrzymuje prezentację na slajdzie 9. Przed uruchomieniem nagrania prosi o zapoznanie się z treścią drugiego zadania – analizą słuchową kolejnego utworu (zał. 2).

6. Przykład muzyczny (3 min)

🎵 Raimbaut de Vaqueiras – estampa *Kalenda Maya*:

<https://open.spotify.com/track/6RaE2HIZfybjs83Rz43Fhu?si=591acfd219df458d>

Tłumaczenie tekstu utworu wyświetlane jest na slajdzie 9.

7. Pogadanka (3 min)

Nauczyciel prosi o przedstawienie wniosków z analizy. Jej głównym celem było zwrócenie uwagi na taneczny charakter utworu i związane z tym cechy metryczności.

8. **Drama** (5 min)

Nauczyciel prosi o zaimprovizowanie krótkiej dramy połączonej z tańcem do pieśni *Kalenda maya*. Dwie lub trzy grupy uczniów pokazują swoją improwizację.

9. **Wykład** (3 min)

Nauczyciel wraca do prezentacji, wyjaśnia idee miłości dwornej (slajd 10), omawia stan zachowania repertuaru trubadurów, praktykę wykonawczą i gatunki pieśni (slajd 11, 12).

10. **Drama / praca z tekstem** (3 min)

Nauczyciel pyta uczniów, kto ma ochotę wcielić się przez moment w trubadura. Dwóm chętnym osobom wręcza teksty (zał. 3). Prosi o zapoznanie się z nimi i o zaprezentowanie improwizowanego tenso *O sztuce komponowania pieśni* (Giraut de Bornelh i Raimbaut d'Aurenga).

11. **Dyskusja** (3 min)

Pytanie skierowane do wszystkich uczniów: co sądzicie o tej wymianie zdań? Jak odnieść ją do muzyki naszych czasów?

11. **Wykład** (2 min)

Nauczyciel wraca do prezentacji, omawia działalność trubadurek (slajd 13) oraz okoliczności zmierzchu twórczości trubadurów (slajd 14).

12. **Pogadanka** (4 min)

Prezentacja ostatniego slajdu, nauczyciel prosi o odpowiedź na pytania kluczowe i dziękuje uczniom za udział w lekcji.

Autorka scenariusza: Dorota Kalinowska (ZPSM im. Feliksa Nowowiejskiego w Szczecinie).
Red. Marek Dolewka, Joanna Wiśnios, Małgorzata Woźniak-Karczyńska.